

ФАРМАЦЕВТИЧНА ДОПОМОГА ПАЦІЄНТАМ ІЗ СЕРЦЕВО-СУДИННИМИ ЗАХВОРЮВАННЯМИ У ВИМІРІ СУЧАСНИХ ПОТРЕБ

Білоусова Н. А.

*Національний університет охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика,
м. Київ, Україна*

У світовому рейтингу серед усіх головних причин смертності від ішемічної хвороби серця (ІХС) на 100 тис. населення Україна посідає четверте місце після Таджикистану, Азербайджану та Узбекистану. Загальна кількість смертей від ІХС в Україні складає 305,47 на 100 тис. населення, що відповідає 49,82% українських громадян станом на довоєнний 2021 рік [1]. Аналіз аптечних продаж у грошовому вираженні за результатами 2023 р. свідчить про перерозподіл у збільшенні його обсягів за АТС-класифікацією. Так, виокремлюється група С09 «Засоби, що діють на ренін-ангіотензинову систему», яка приросла в обсягах продаж у грошовому вираженні на 19,7% та С01 «Кардіологічні препарати» – на 15,3% відповідно [2]. Очевидно, на такий перерозподіл вплинули війна в Україні та погіршення стану психологічного здоров'я населення [3]. Отже, актуалізується проблема надання якісної фармацевтичної допомоги (ФД) на засадах доказової медицини (ДМ) пацієнтам із ССЗ з персоналізованим підходом до кожного пацієнта. *Метою дослідження є порівняльний аналіз чинних клінічних протоколів, настанов та рекомендацій для надання медичної допомоги (МД) пацієнтам із ІХС з Протоколом фармацевта при відпуску за рецептом ЛЗ для лікування ССЗ, які підлягають реімбурсації. Використано методи компаративного аналізу, контент-аналізу. Досліджено сайти глобальних міжнародних організацій, українських баз статистичних даних, чинні нормативно-правові документи українського законодавства.*

Проведений нами компаративний аналіз Уніфікованого клінічного протоколу первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) МД «Стабільна ІХС» [5] та Переліків ЛЗ і медичних виробів (МВ), які підлягають реімбурсації за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення, станом на 10.08.2023 року» [6] дають змогу виділити ЛЗ, які застосовуються при фармакотерапії первинної та вторинної МД і не відпускаються по реімбурсації та не увійшли до Національного Переліку основних ЛЗ. Так, в групі «нітрати» не відпускається за реімбурсацією ізосорбїду динітрат, який входить в Національний перелік основних ЛЗ, що закуповуються за кошти державного бюджету [7]. Із групи антитромбоцитарних засобів не входить до списку реімбурсації прасугрель та тикагрелол. Ці ЛЗ не входять в Національний перелік основних ЛЗ. Принагідно зауважити, що відповідно Уніфікованого клі-

нічного протоколу медичної допомоги «Стабільна ІХС» пацієнтам після гострого інфаркту міокарда призначається довготривала високовартісна терапія вище названими прасугрелем або тикагрелолом. Із групи бета-блокаторів до зазначених Переліків не входить есмолол. Особливої уваги потребує група антикоагулянтів, які також відповідно клінічного протоколу призначаються пацієнтам із стабільною (нестабільною) ІХС на довготривалій період часу. Так, ривароксабан та феніндіон не входять до зазначених Переліків ЛЗ, а апіксабан, дабігатран, еноксапарин внесено до Національного Переліку ЛЗ основних ЛЗ. Відповідно сучасних національних клінічних рекомендацій та Уніфікованого клінічного протоколу МД «Стабільна ІХС» ситуація із ліпомодифікуючою фармакотерапією привертає особливої уваги. Так, Національний Перелік основних ЛЗ та Перелік ЛЗ, що підлягають реімбурсації містять симвастатин, який не входить в жоден клінічний протокол та настанову. В сучасній ліпомодифікуючій фармакотерапії ЛЗ використовуються аторвастатин, езетиміб та розувастатин. Із інгібіторів ангіотензин перетворюючого ферменту (АПФ) пропонуються Уніфікованим клінічним протоколом лізиноприл та раміприл, із блокаторів рецепторів ангіотензину II – валсартан.

Принагідно зауважити, що Міжнародна Фармацевтична Федерація (FIP) в рекомендаціях для фармацевтів по ССЗ [8] також пропонує при наданні ФД пацієнтам із ССЗ фармакотерапію ЛЗ, які входять до Уніфікованого клінічного протоколу, що відповідає рекомендаціям Світової Федерації серця. Перелік ЛЗ, що увійшли в Протокол фармацевта при відпуску за рецептом ЛЗ для лікування ССЗ, які підлягають реімбурсації, співпадає із Переліком ЛЗ і МВ, які підлягають реімбурсації та потребує суттєвого розширення [9]. Відповідно чинного українського законодавства розширення Національного переліку основних ЛЗ можливе за умови проведення державної оцінки медичних технологій (ОМТ) національними виробниками ЛЗ [10]. Враховуючи те, що українські споживачі ЛЗ із ССЗ щодня звертаються в аптечні заклади за ФД, Протокол фармацевта також потребує розширення для подальшого супроводження пацієнтів із ССЗ на засадах ДМ. Якісне надання ФД пацієнтам із ССЗ в подальшому позитивно вплине на їх якість життя та бюджет ОЗ.

Таким чином, проведений аналіз чинних нормативно-правових документів; клінічних протоколів; настанов та рекомендацій для надання МД пацієнтам із ІХС з Протоколом фармацевта при відпуску за рецептом ЛЗ для лікування ССЗ, які підлягають реімбурсації та Національного Переліку основних ЛЗ дають змогу визначитись із необхідністю розширення перелічених документів. Вважаємо, що дані дії в подальшому позитивно вплинуть на якість життя українського населення, бюджет охорони здоров'я та сприятимуть зниженню рівня захворюваності і смертності від ССЗ.

Література

1. World Health Rankings (2023). Live longer live better. Ukraine top 50 causes of death age-standardized death rate per 100,000 population. URL: <https://www.worldlifeexpectancy.com/country-health-profile/ukraine>
2. Д. Кірсанов. Аптечний продаж за підсумками 2023 р. *Аптека online*:01/02.2024. URL: <https://www.apteka.ua/article/684747>
3. БІЛОУСОВА Н., ЧУЙКО О. РОЗШИРЕННЯ РОЛЕЙ НАЛЕЖНОЇ АПТЕЧНОЇ ПРАКТИКИ У КОНТЕКСТІ ЗБЕРЕЖЕННЯ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я УКРАЇНСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ. *Психологічне здоров'я*. 2023. № 2(12). С. 83–89. URL: <https://doi.org/10.32689/2663-0672-2023-2-12>
4. Про лікарські засоби : Закон України від 28.07.2022 р. № 2469-IX : станом на 17 верес. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-20#Text>
5. Про затвердження Уніфікованого клінічного протоколу первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Стабільна ішемічна хвороба серця»: Наказ №2857 від 23.12.2021 р./Міністерство охорони здоров'я України. URL: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2021/12/2021_2857_nakaz_stabihs.pdf
6. Про затвердження Переліків лікарських засобів і медичних виробів, які підлягають реімбурсації за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення, станом на 10 серпня 2023 року»: Наказ МОЗ України №1495 від 23.08.2023 р./Верховна Рада України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1495282-23#Text>
7. Про внесення змін до Національного переліку основних лікарських засобів: Постанова Кабінету Міністрів України №18 від 06.01.2023 р./ Верховна Рада України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/18-2023-п#Text>
8. International Pharmaceutical Federation (FIP). Cardiovascular diseases: A handbook for pharmacists. The Hague: International Pharmaceutical Federation; 2022
9. Про затвердження протоколів фармацевта: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 05.01.2022 р. № 7. Київ: МОЗ України; 2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0007282-22#Text>
10. Про затвердження Порядку включення (виключення) лікарських засобів до (з) Національного переліку основних лікарських засобів та/або до (з) номенклатур лікарських засобів, що закуповуються за кошти державного бюджету для виконання програм та здійснення централізованих заходів з охорони здоров'я, із застосуванням державної оцінки медичних технологій: Наказ МОЗ України №4 від 04.01.2022 р./ Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0095-22#n21>